

MTNE 23. fórum: Debrenti Edit, a Partiumi Keresztény Egyetem tudományos igazgatójának köszöntő beszéde

Tisztelt Akadémiai Elnökség! Kedves Elnök Asszony!

Már 165 éves az EME, az erdélyi magyarság szellemi életének egyik nagyon fontos intézménye: ami feladatot ellát, azt mind máig nagyon fontos feladatnak tekintjük. Manapság is elengedhetetlen a hallgatók szempontjából a tudományos tevékenységben való részvétel ahhoz, hogy kompetens és magabiztos szakemberekké váljanak. Ehhez fontos az a tudás, gondolkodásmód és készségek elsajátítása, amelyeket csak a tudomány vizsgálata, művelése ad meg nekünk.

165 éves az EME, a mai rendezvény címe a *Tudományos tanácsadás a társadalom szolgálatában*. Tudomány és társadalom. Amikor Barczafalvi-Szabó Dávid a sárospataki kollégium volt diákja, miután Nyugaton tanult, Németországban és Belgiumban, majd visszatér az intézménybe, és annak rektora lesz, valamint matematika és fizikatanára, akkor nagy feltűnést keltett azzal, hogy magyarul kezdett el tanítani. Az egyházkerületi gyűlés ezt megvitatta, de meg nem tiltotta. 1792-ben jelent meg Pozsonyban *Tudományok magyarul* című munkája. Ezzel úgymond mozgalmat indított el, a magyar szavak meghonosodását a tudományban, a szaknyelv kialakítását. Nyelvészek ma azt mondják, hogy több mint 50-nél több szava maradt meg a nyelvben: például az a szó, hogy *tudomány*, az a szó is, hogy *társadalom*, de az is, hogy cikk meg tudat, alap, idom, felület, mondat, naptár, taps, olvasmány: ezek mind tőle származnak.

Két és fél hónappal ezelőtt, szeptember 7-én elhunyt a Partiumi Keresztény Egyetem alapító rektora, dr. Kovács Béla matematikus, egyetemi tanár, aki több mint 40 évig a Temesvári Műszaki Egyetemnek volt a professzora. És mint ahogy minden igaz embernek, legyen az tudós, tanár vagy mentor, kötelességünk emléket állítani, egy gondolattal szeretnék róla megemlékezni, éppen a Magyar Tudomány Napja rendezvénysorozat alkalmával, mert úgy érzem, hogy ide való. Mi november hónapban visszaemlékezésekből és dokumentumokból összeállított könyvet adtunk ki a professzor úrról, volt rektorunkról, amelyet november 4-én Nagyváradon a Partiumi Keresztény Egyetemen mutattuk be, illetve a tegnap este dr. Pálfi József rektor úr Budapesten mutatta be, ezért nem lehet most itt, de üdvözlétét küldi. A könyvben megidézett történetek sokrétűen mutatnak be egy olyan határon túli magyar tudóst, pontosabban az életét, akinek nagyon

fontos volt a hite, a nemzete, a hovatartozása. Ilyen alapokra épülhetett fel akkor a Partiumi Keresztény Egyetem, amely a 89-es forradalom utáni időben megalapított, első magyar nyelvű önálló magánegyetem.

Egy-két gondolatot szeretnék megosztani, hogy milyen volt ő, hogyan ismerhettük. Én 10 évig szeminarizáltam a Professzor Urat. Hogy magasztosan beszéljen az intézményről, a fenntartó református egyházzal, az egész munkának a történelmi távlatokba helyezéséről, ez egyáltalán nem volt rá jellemző, sokkal inkább volt a tettek, mint a szavak embere. Nem érdekelték különösebben a hangzatos szimbólumok, nem sokat adott a nagy szavakra, de gesztusaiban, munkamoráljában a protestáns etika számos jellemzője köszönt vissza, és döntéseiben mindig érződött a felelősség az erdélyi magyar közösség ügye iránt. Úgy volt vele, hogy bőven vannak olyanok, akik helyette is, és akár hangzatosabban beszélnek erről, az ő saját szerepét inkább a tettek mezején látta. Gondolkodásmódjára jellemző volt, hogy a társadalom alapegységeként a különféle közösségeket látta. Fontos tartópillérnek érezte a családot, a helyi közösségeket és az egyetem egészét is egy tág értelemben vett közösségként fogta fel. Hangsúlyozta, hogy nemcsak az oktatók tartoznak az egyetemhez, nemcsak a munkatársak, nemcsak diákok, hanem a diákok szülei is, a tágabb értelemben vett közösséghez tartoznak ők is, hiszen nagy sokszor a szülők azok, akik dolgoznak és hoznak áldozatokat, azért, hogy gyermekeik nálunk tanulhassanak, és ezt a bizalmat nekünk meg kell hálálni. Fia, dr. Kovács Levente azt mondta, hogy nagyon sokáig úgy látta az édesapja munkásságát, hogy ő egy nagyszerű tanár a szó szoros és jó értelmében. Az elején meg is lepődtek, amikor az egyetem alapítására kérték fel és ő ezt elvállalta. *„A szervezőképessége ugyan megvolt, de sosem gondoltuk volna, hogy olyan fába vágja a fejszéjét, ami nem az egzakt tudományokhoz kötődik, ugyanakkor a magyarságért bármikor tűzbe tudott volna menni, és szerintem ez volt az a pont, amikor ráértett arra teljesen jogosan, hogyha felkérték, akkor nincs más, aki esetlegesen ezt meg tudná oldani, és akkor elvállalta ezt a feladatot ennek mindennemű előnyével és hátrányával együtt. Ha nem áll ehhez ilyen alázattal, akkor a Partiumi Keresztény Egyetem nem létezne”.*

Köszönöm szépen!